

під час розгляду справи в судовому засіданні і про нерозголошення яких було прийнято рішення закритого судового засідання. Дотримання вимог сумлінного і професійного виконання обов'язків судді передбачає вдосконалення професійної майстерності, систематичне підвищення кваліфікації.

Невиконання або неналежна реалізація суддею обов'язків може призвести до істотних змін у його правовому становищі, навіть до втрати статусу носія судової влади. За неналежне виконання цих обов'язків суддя притягується до дисциплінарної відповідальності.

Отже, правовий статус судді є цілісною правовою категорією, що характеризує весь спектр як юридичних можливостей, так і соціально-психологічних якостей людини, на яку покладена функція здійснення судової влади в державі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), від 28 червня 1996. – С. 49.
2. Коментар до Конституції України. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 1998. – С. 330.
3. Загальна теорія держави та права : підручник. – К. : Кондор, 2005. – С. 225.
4. *Фіолевський Д. П.* Судова влада і правоохоронна система України : навч. посібн. – 2006. – С. 316.
5. *Скакун О. Ф.* Теорія держави і права. – Харків : Консум, 2001. – С. 334.
6. *Пендюра М. М.* Теорія держави і права : посібник для підготовки до іспитів. – К. : ТЕКСТ, 2009. – С. 96.
7. *Копейчиков В. В.* Правознавство : навч. пос. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – С. 480.
8. *Ющик О. І.* Теоретичні основи законодавчого процесу : монографія. – К. : Парламентське вид-во, 2004. – С. 519.

*Погоріла Л. П.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова (м. Київ)*

СТВОРЕННЯ НЕДЕРЖАВНИХ ЗМІ – ШЛЯХ ДО ДЕМОКРАТИЧНОГО ПОСТУПУ ДЕРЖАВИ

В умовах сьогодення зміцненню і удосконаленню правових гарантій свободи слова та інформаційного суверенітету держави, встановленню цілісного інформаційного простору, захищеного від контролю та монополізації з боку суб'єктів державної влади і приватних осіб, як показує практика міжнародного права, сприяє створення недержавних ЗМІ – незалежних та неупереджених носіїв і розповсюджувачів інформації, які є одним з елементів громадянського суспільства та виступають своєрідним індикатором рівня демократії держави.

Головною ознакою громадянського суспільства теорія права визначає широке забезпечення прав людини, вільний вибір нею різноманітних форм політичного і економічного життя, форм світогляду та ідеології, у можливості пропагувати й обстоювати свої інтереси та переконання. Особливого значення в таких умовах набуває забезпечення і захист кожною державою права людини на свободу слова та доступ до інформації гарантованого Загальною декларацією прав людини 1948 р. (ст. 19), Європейською конвенцією про захист прав і основних свобод людини (п. 1 ст. 10) 1950 р., Міжнародним пактом про громадянські і політичні права (п. 2 ст. 19) 1966 р. [2, с. 90] та іншими міжнародними нормативно-правовими актами.

Виступаючи інститутом громадянського суспільства, недержавні ЗМІ істотно впливають на реалізацію конституційно закріплених норм, що забезпечують свободу слова, скасування цензури, дають можливість всебічно та неупереджено висвітлювати важливі події, явища в суспільно-політичному житті країни та світу.

Специфікою призначення і основою діяльності недержавних ЗМІ є те, що їх діяльність не повинна бути спрямована на маніпулювання масовою свідомістю. Разом з тим, такі основи функціонування недержавних ЗМІ є не вигідними, як для бізнес-структур, з економічної точки зору, так і для державної влади, провладних партій чи опозиційних сил, з політичної точки зору, тому що вони перешкоджають лобіюванню через мас-медіа корпоративних чи індивідуальних інтересів.

Загальновідомим є той факт, що вплив ЗМІ на формування у громадян бачення правової, економічної, соціальної реальності (“гейткіперство”) здійснюється через визначення порядку висвітлення інформації, об’єктивності подачі матеріалу, ігнорування тих чи інших подій, що відбулися або їх “штучне” створення. В умовах всесвітнього інформаційного простору рівень соціальної чи будь-якої іншої відповідальності ЗМІ зводиться до мінімуму.

Найбільш перспективною та гнучкою в таких умовах вбачається модель соціальної відповідальності ЗМІ, запропонована у праці трьох відомих американських фахівців – Ф. С. Сиберта, У. Шрима і Т. Петерсона “Чотири теорії преси” 1956 р. [4]. Згідно з їх дослідженнями ця теорія дає змогу поєднувати свободу преси з відповідальністю, вираженням спільних інтересів, інтеграції суспільства, цивілізованого, у межах правового поля, вирішення конфліктів, які виникають, роз’яснення громадянам спільних цілей і сприяння формуванню спільних цінностей, представлення різних точок зору, відображення думок і позицій різних суспільних груп.

Нині складається парадоксальна ситуація: громадяни довіряють ЗМІ більше, ніж уряду та державному апарату. Так, за даними щорічного опитування найвпливовішої PR компанії світу Edelman (Edelman Trust Barometer за 2012 рік, у середньому телебаченню довіряють 52% осіб, радіо – 60%, пресі – 45% [3].

Зважаючи на зазначене вище, потрібно враховувати, що у більшості країн Західної Європи функціонує “дуальна” система комунікаційної сфери, яка складається

з громадянського та комерційного компонентів. До громадянських (недержавних) ЗМІ плеядою зарубіжних науковців та законодавцями висуваються наступні вимоги: охоплення всієї території країни, слугування інтересам переважної частини громадян, пряме фінансування та універсальність платні за послуги, дистанціювання від приватновласницьких інтересів, сприяння творчій активності виробників програм [5; с. 58].

Наявність таких вимог свідчить, перш за все, про загальновідому небезпеку концентрації та монополізації ЗМІ у руках однієї особи чи групи осіб як чинників загрози свободи слова в геополітичному режимі, та європейську право-інформаційну традицію щодо створення і розвитку недержавних ЗМІ.

Згідно з Віндхукською декларацією, прийнятою Генеральною конференцією ЮНЕСКО в 1991 році та Міжнародною федерацією журналістів у Монреалі в 1992 році, під незалежною потрібно визначати пресу, на яку не поширюється урядовий, політичний або економічний контроль, а також контроль матеріалів та інфраструктури, необхідної для виробництва та розповсюдження газет, журналів та періодичних видань. Під плюралістичною пресою вбачається відсутність монополій та існування великої кількості газет, журналів та періодичних видань, що відображають якомога ширший діапазон поглядів у суспільстві [1; 6]. Крім того, відповідно до ст. 19 Загальної декларації прав людини “започаткування, підтримка та зміцнення незалежної, плюралістичної та вільної преси є суттєвими для розвитку і сприяння демократії і економічного розвитку в країні” [1; 10].

Отже, недержавні ЗМІ є невід’ємною складовою механізму функціонування демократії, її ціннісних і нормативних засад. Вони є засобами масової інформації, що діють на плюралістичних та некомерційних засадах виключно в інтересах певної спільноти (країни, регіону), за рахунок громадського фінансування та не виражають приватних чи вузьких владних інтересів. Крім того, недержавні ЗМІ функціонують як самостійна система передачі інформації, спрямована на формування громадської думки, правової, політичної свідомості та позиції громадян.

Зауважимо, що забезпечення та захист свободи слова і думки, доступу до інформації, активної участі громадян у інформаційних процесах в громадянському суспільстві прямо залежить від створення та розвитку недержавних ЗМІ як гаранту функціонування демократичного механізму взаємодії суспільства і держави. Подальший розвиток даної проблематики потребує ґрунтовного наукового дослідження та нормативно-правових розробок у сфері правового врегулювання статусу та діяльності таких ЗМІ у різних країнах світу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Бішоп Д. Ф.* Оманливість громадської думки / Джордж Ф. Бішоп // Політичний менеджмент. – 2007. – № 5. – С. 4-12.
2. *Костецька Т. А.* Право на інформацію в системі конституційних прав людини /Т. А. Костецька // Часопис Київського університету права. – 2008. – № 3. – С. 90-95.

3. Результати опитування громадян щодо рівня довіри ЗМІ: (щорічне дослідження) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до опитування: <http://trust.edelman.com/trust-download/global-results>.
4. *Сиберт Ф., Шрамм У., Питерсон Т.* Четыре теории прессы / Фред С. Сиберт, Уилбур Шрам, Теодор Питерсон. – М. : ВАГРИУС, 2008. – 223 с.
5. *Труш М. С.* Засоби масової комунікації у сучасному інформаційно-культурному просторі України: аналітичний огляд / М. С. Труш // Інформаційна безпека людини, суспільства, держави. – 2010. – № 2(4). – С. 57-61.

Поліщук Ю. В.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова (м. Київ)

ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ

Ніхто не зможе заперечити тезу, що найвищою цінністю і пріоритетом державної політики мають бути визнані інтереси дитини. До того ж це стосується не лише соціальної сфери – освіти, медичної допомоги, культурного розвитку тощо, але й економічного сектору, адже сьогоднішні діти – це високопрофесійні кадри та потужний двигун розвитку нашої держави у недалекому майбутньому. Правовий захист дітей в Україні регулюється і здійснюється в рамках національного та міжнародного законодавства. Українське законодавство щодо захисту прав дітей включає в себе Конституцію України, нормативно-правові акти, підзаконні правові акти та велику кількість ратифікованих Верховною Радою України конвенцій про права дітей та їх захист. Щодо міжнародного законодавства та участі України в міжнародних організаціях, які стосуються захисту прав дітей, то Україна веде активну міжнародну діяльність, перш за все на Європейському континенті. В цьому напрямку особливий інтерес для неї, як і для всіх інших країн континенту представляє Рада Європи. Вступ України до Ради Європи (1995) традиційно свідчить про її демократичний вибір, послідовність у проведенні реформ, спрямованих на захист прав людини та зміцнення демократичних інститутів. Варто відзначити, що з моменту набуття свого членства у Раді Європи, Україна взяла на себе конвенційне зобов'язання – захист прав дітей. З травня по листопад 2011 року, Україна вперше головувала у Комітеті міністрів Ради Європи. У рамках свого головування Україна зосередила свою діяльність на різних державно-правових пріоритетах, але на першому місці був пріоритет захисту прав дітей. Україна обрала захист прав дітей одним із своїх пріоритетів головування з огляду на те, що ця сфера діяльності Ради Європи потребує особливої уваги з огляду на невідкладний характер проблем які вона вирішує [7]. За ці півроку українська дипломатія реалізувала заходи в галузі прав дітей: зробила свій внесок у посилення координуючої ролі Ради Європи щодо реалізації регіональних та національних ініціатив країн-членів у сфері захисту прав дітей;